

Research Paper

Validation of the model Compiled template in the family economy management curriculum

Saeedeh Taheri Tayebi¹, Seyyed Ahmad Hashemi², Abbas Qoltash³, Ali Asghar Mashinchi⁴

1. PhD Student in Curriculum Planning, Islamic Azad University, Lamerd Branch, Iran.
2. Associate Professor, Curriculum Planning, Islamic Azad University, Lamerd Branch, Iran.
3. Associate Professor, Curriculum Planning, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Lamerd Branch, Iran.

Received: 2020/7/29

Accepted: 2020/12/4

PP: 104-121

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jedu.2022.25547.5102

Keywords:

Accreditation,
Family Economics Management
Curriculum,
Secondary High School.

Abstract

Introduction: The purpose of this study is to validate the model of the family economy management curriculum. This research is a descriptive survey in terms of applied purpose and in terms of how to collect data.

Research Methodology: The statistical population included 97 people (34 men and 63 women) from the educational groups of social studies courses in Fars province that the whole population was selected as a sample by census method. Data collection tool The researcher-made questionnaire was designed according to the components (purpose, content, learning strategies and evaluation) including 56 questions based on the Likert scale. The content validity of the research questionnaire was confirmed by experts and the reliability of the questionnaire was obtained using Cronbach's alpha coefficient equal to 0.81.

Findings: The value of one-sample t-test showed that with 99% confidence and error level less than 0.01, there is a statistically significant difference between the real and hypothetical means ($p = 0.000$).

Conclusion: The results showed that the situation of attention to goals, content, teaching-learning strategies and evaluation of family economics management curriculum is above average and desirable. The results of the fitting model of this research have a suitable and desirable fitting level.

Citation: Taheri tayebi Saeedeh, Hashemi Seyyed Ahmad, Qoltash Abbas, Asghar Mashinchi Ali. (2022). Validation of the model Compiled template in the family economy management curriculum. Journal of New Approaches in Educational Administration; 12(6):104-121

Corresponding author: Seyyed Ahmad Hashemi

Address: Associate Professor, Curriculum Planning, Islamic Azad University, Lamerd Branch, Iran.

Tell: 09177823024

Email: Hmd_hashemi@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction:

Theology is one of the most important aspects of life and one of the most essential issues that is always associated with human life and forms a major part of human life. Hence, economics refers to the methods and tools that produce the most efficiency in production, distribution and consumption at the lowest cost (Karami, 2019). The education system of any country to properly educate each generation in the face of a successful future must properly select the various fields and areas of education and training. One of the fields that is very important in the education of any country and the contemporary world: "Economic education" is a generation (Haskel & Jenkins, 2014). (Young Kim, 2013) believes that because of the practical benefits and role of economics in social life, the category of economics should be at the top of school curricula. If there is to be a healthy and balanced economy in the society, it is necessary for education to train sufficient and specialized manpower. To this end, the present study emphasizes the need to answer the question that what model can be used for the family economy management curriculum in secondary school?

Method:

This research is a descriptive survey in terms of the purpose of research in the field of applied research and in terms of how to collect research data. The statistical population of the study includes 97 members of the educational groups of social studies courses in Fars province. To calculate the content validity and validity of the tool using purposive sampling method, 30 management specialists in the strategy department were selected. In addition, for the community of quantitative question analysis, all 97 people participated in the study using the census method. To measure the research variables, a researcher-made questionnaire based on the components of the family economics management curriculum has been used. This questionnaire includes 56 Likert items according to the four dimensions of objectives, content, teaching-learning strategies and evaluation. To assess whether the average status of the secondary school curriculum in terms of objectives, content, teaching-learning strategies and evaluation of family economy management is in line with the content of this course and differs significantly, a one-sample t-test The questionnaire was performed based on the scores and also to evaluate the extent to which each of the

research structures were in line with the selected indicators for their measurement, a measurement model or confirmatory factor analysis was used separately for the main research variables.

Findings:

To assess whether the average status of the secondary school curriculum in terms of objectives, content, teaching-learning strategies and evaluation of family economy management is in line with the objectives of this course and differs significantly or not, one-sample t-test It was performed based on the scores of the questionnaire. The value of one-sample t-test showed that with 99% confidence and error level less than 0.01, there is a statistically significant difference between the real and hypothetical means ($p = 0.000$). Therefore, based on these results, from the respondents' point of view, the situation of the secondary school curriculum in relation to the components of family economy management is at a desirable level. In order to investigate the extent to which each of the research structures is in line with the selected markers for their measurement, a measurement model or the same as confirmatory factor analysis was used to separate the main variables of the research. The results showed that due to the fact that the value of the second root value estimation variance of the RMSEA approximation error for the initial model is less than 0.08, so to use this structure in designing a structural model for research and testing hypotheses statistically, no corrections are needed. And the model has a good fit.

Results:

The results showed that the status of attention to goals, content, teaching-learning strategies and evaluation in the family economics management curriculum is above average and attention to economic knowledge, the spirit of responsibility in economic affairs, knowledge of the system and economic resources, spirit Futurism in curriculum goals, attention to indigenous and regional culture, understanding the economic framework of the family, school economic activities, reproducing the role of parents in the family economy in the content of the curriculum, practical activities, solving, observing and modeling, project in strategies Teaching - Curriculum learning, creativity tests, self-assessment, individual and group projects are necessary in curriculum evaluation and changes are needed.

مقاله پژوهشی

اعتباربخشی الگوی تدوین شده برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

سعیده طاهری طیبی^۱، سید احمد هاشمی^۲، عباس قلتاش^۳، علی اصغر ماشین چی^۴

۱. دانش آموخته دکتری برنامه ریزی درسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.
۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران
۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران
۴. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: هدف این پژوهش اعتباربخشی الگوی تدوین شده برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری داده‌ها توصیفی پیمایشی است.

روش شناسی پژوهش: جامعه‌ی آماری شامل ۹۷ نفر (۳۴ مرد و ۶۳ زن) از سرگروه‌های آموزشی دروس مطالعات اجتماعی استان فارس بودند که کل جامعه با روش سرشماری به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ی محقق ساخته منطبق بر مولفه‌های (هدف، محتوا، استراتژی‌های یادگیری و ارزشیابی) شامل ۵۶ سؤال بر مبنای مقیاس لیکرت طراحی گردید. روایی محتوایی پرسشنامه‌ی پژوهش مورد تأیید متخصصان قرار گرفت و پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۱ حاصل گردید.

یافته‌ها و نتیجه گیری: برای ارزیابی این که آیا میانگین وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف، محتوا، استراتژی‌های یاددهی-یادگیری و ارزشیابی مدیریت اقتصاد خانواده تا چه حد همسو با اهداف این درس است و به‌طور معنی‌داری اختلاف دارد یا خیر، آزمون t تک نمونه‌ای بر اساس نمرات پرسش‌نامه اجرا شد. مقدار آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین واقعی و مفروض وجود دارد ($P=0/000$). بنابراین، براساس این نتایج، از دیدگاه پاسخ‌گویان وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه مولفه‌های مدیریت اقتصاد خانواده در حد مطلوبی می‌باشد. و برای بررسی این که هر یک از سازه‌های پژوهش تا چه حد با نشانگرهای انتخاب شده جهت سنجش آن‌ها دارای همسویی هستند از مدل اندازه‌گیری یا همان تحلیل عاملی تأییدی به تفکیک متغیرهای اصلی پژوهش استفاده شد. نتایج نشان داد با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده است، لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری تحقیق و آزمون فرضیات به لحاظ آماری نیازی به انجام اصلاحات نیست و مدل از برازش خوبی برخوردار است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۹/۱۴

شماره صفحات: ۱۰۴-۱۲۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jedu.2022.25547.5102

واژه‌های کلیدی:

اعتباربخشی
برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده
متوسطه دوم

استناد: طاهری طیبی سعیده، هاشمی سید احمد، قلتاش عباس و ماشین چی علی اصغر (۱۴۰۰). اعتباربخشی الگوی تدوین شده برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده. دوماهنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱۲ (۶): ۱۰۴-۱۲۱

* نویسنده مسوول: سید احمد هاشمی

نشانی: دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

تلفن: ۰۹۱۷۷۸۲۳۰۲۴

پست الکترونیکی: Hmd_hashemi@yahoo.com

مقدمه

مسئله‌ی اقتصاد، از جنبه‌های مهم زندگی و از ضروری‌ترین مسائلی است که همواره با زندگی نوع بشر همراه بوده و قسمت عمده‌ای از حیات انسانی را تشکیل می‌دهد. از این رو، اقتصاد به روش‌ها و ابزارهایی گفته می‌شود که با صرف کم‌ترین هزینه، بیش‌ترین بازدهی را در تولید، توزیع و مصرف پدید می‌آورد (Karami, 2019). اقتصاد به عنوان یک محور مهم و بنیادی در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان با ترکیب رویکردهای علمی و تجربی یکی از رسالت‌های مهم برنامه‌های تعلیم و تربیت است. هدف از این آموزش فهم خوب و کافی از دانش اقتصادی برای دانش‌آموزان است که در عرصه‌ی مسائل اقتصادی، شخصی و مسائل کلان اقتصادی کشور رفتاری عاقلانه و از روی فهم و دانایی داشته باشند. فراگیران باید تصمیم‌گیرندگان شایسته در زندگی فردی و اجتماعی در بعد اقتصادی و مسوولیت‌پذیر و مشارکت‌کنندگان مؤثر در اقتصاد داخلی و بین‌المللی کشور باشند. پس اقتصاد خانواده، علم تدبیر منزل، اداره‌ی منابع خانواده و برقراری تعادل بین دخل و خرج در خانواده است و این یعنی درایت، تدبیر، دانش و مدیریت مدیر خانواده در این راه برای جلوگیری از مشکلات بعدی. مدیریت، یکی از ارکان زندگی اجتماعی است زیرا اجتماع منافع و مقاصد افراد با یکدیگر ارتباط و اشتراک پیدا می‌کنند و به خاطر هرچه مطلوب‌تر شدن این ارتباط و پایمال نشدن حقوق، تعیین وظایف، معرفی حدود و رعایت آن ضرورت دارد، تا حق از باطل و راستی از کژی مشخص گردد. به عبارت دیگر، هماهنگی بین افراد و واحدهای اجتماعی، هدایت به سوی هدف، نظارت بر ضوابط و ارزشیابی کارها، ضرورت مدیریت را روشن‌تر می‌سازد و در یک کلام می‌توان آن‌را چنین ترسیم کرد که در نظام اجتماعی، مدیریت، محور اصلی و مهم زندگی است (Taghavi & Sharifi Milani, 2018). مدیریت اقتصاد خانواده را می‌توان چگونگی سازماندهی و مدیریت منابع خانه تعریف کرد. می‌توان فهرست کاملی از زمان، پول، فضای زندگی و... تهیه کرد. شاید اقلام این فهرست متفاوت به نظر برسد، ولی همه آن‌ها دارای یک ویژگی مشترک هستند. ویژگی همه‌ی این اقلام در زندگی امروز این است که کمیاب هستند. بنابراین نقش منابع مادی آن قدر اهمیت دارد که کارشناسان، مدیریت اقتصاد خانواده را یکی از ارکان تحقق رویای خوشبختی و موفقیت عنوان می‌کنند. شیوه مدیریت اقتصادی خانواده‌ها، امروزه بخش عمده‌ای از هویت آنان را تشکیل داده، رونق و شکوفایی اقتصادی، رشد و ترقی خانواده را در پی خواهد داشت (Yosefi & Rahimi, 2018). رویکرد مدیریت اقتصاد خانواده در سال‌های اخیر با دانش کامل از تمرکز دشمن بر مسائل اقتصادی و توسعه مردم ایران ارائه گردیده است (Salsabili, 2018). مدیریت اقتصاد خانواده درصدد است با محوریت توسعه منابع انسانی، انضباط و قانون‌مندی رشد و پایداری اقتصادی را برقرار کند (Khalili, 2016). مدیریت اقتصاد خانواده در تعلیم و تربیت از دیرباز مورد توجه بشر بوده است. فرهنگ‌ها، ایدئولوژی‌ها و تمامی تمدن‌ها و ادیان بشری و الهی به نحای مختلف، تلویحاً و تصریحاً و در قالب آموزه‌های مختلف اخلاقی، فلسفی، عرفانی، فقهی، حقوقی و علمی، تعلیم و دانش اقتصادی خود را به پیروان و وابستگان خود آموزش داده و رفتارهای اقتصادی آن‌ها را مدیریت کرده‌اند (Paughami & Torani, 2015). نظام آموزش و پرورش هر کشوری برای تربیت هر نسلی در مواجهه با آینده‌ی موفق باید زمینه‌ها و حیطه‌های متنوع آموزشی و تربیتی را به درستی انتخاب کند. یکی از زمینه‌هایی که در آموزش و پرورش هر کشور و دنیای معاصر بسیار حائز اهمیت است: "تربیت اقتصادی" یک نسل است (Haskel & Jenkins, 2014). (Young Kim, 2013) بر این باور است که به دلیل فواید کاربردی و نقش اقتصاد در زندگی اجتماعی، مقوله‌ی اقتصاد باید سرلوحه‌ی برنامه‌های درسی مدارس قرار گیرد. اگر بنا باشد در جامعه، اقتصاد سالم و متعادل وجود داشته باشد، نیاز است تا آموزش و پرورش به تربیت نیروی انسانی کافی و متخصص بپردازد. یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها برای تربیت اقتصادی مربوط به کتاب‌های درسی در سنین نوجوانی و مدارس متوسطه است. در دنیای امروزی داشتن سواد اقتصادی برای دانش‌آموزان حیاتی است، زیرا بحران‌های اقتصادی در دوره‌های زمانی مختلف ایجاد می‌شوند و نسل‌های مختلف نیاز به یادگیری نحوه‌ی مواجهه و درگیری درست و منطقی با این بحران‌ها و خطرات را دارند (Leny, Budy & Muhammad, 2017). خوشبختانه آموزش و پرورش نیز به این مقوله مهم در ساحت اقتصادی سند تحول بنیادین توجه ویژه داشته است. با این حال، حوزه تربیت اقتصادی در دوره متوسطه هم اکنون از مهم‌ترین محورهای مغفول در کتاب‌های درسی به‌شمار می‌رود (Peighami & Toorani, 2015). به‌عبارت دیگر آموزش و پرورش متوسطه نتوانسته مفاهیم پیچیده اقتصادی امروز را با مفهوم‌پردازی‌های مناسب به مدرسه منتقل کند تا نسل آینده برای مواجهه با مشکلاتش، براساس مؤلفه‌های اقتصادی تربیت شود. حتی کودک پیش‌دستانی، در سال‌های نخستین تحصیلش نیازمند این است که بداند کارکردن با ارزش و امری است لذت‌بخش، مقدس و ثمره کار، درآمد است (MirArab et al, 2018). فعالیت‌های افراد به نوعی به صورت خاص با دانش اقتصاد مرتبط است از این نظر آگاهی اقتصادی، در ارتقاء بهره‌وری فردی و سازمانی مؤثر است (KeshtiAray et al, 2017). (FazlaliZadeh, Qahramani, Alizadeh, Aghdam, 2019) پژوهشی با عنوان تحلیل برنامه درسی دوره‌ی ابتدایی از منظر تربیت اقتصادی؛ چالش‌ها و موانع انجام دادند. براساس یافته‌های تحقیق مضامین فرعی تربیت اقتصادی (فرهنگ و نگرش، بهره‌وری، شایسته‌سالاری و ...) و مفاهیم کلی (افزایش سطح تولید با تلاش مردم، افزایش درآمد، مدیریت هزینه، اراده و نگرش افراد جامعه، رشد اقتصادی و بالا رفتن

بهره‌وری جامعه) از فراوانی بالایی از نظر متخصصین برنامه ریزی، اقتصاد و معلمان برخوردار بودند و به طور کلی توسعه‌ی اجتماعی دارای اولویت خاصی از دیدگاه متخصصان بود.

(Ghandehari, MehrMohammadi, Talaei & Faragi 2018) پژوهشی با عنوان بررسی تطبیقی تلفیق تربیت اقتصادی در برنامه درسی دوره‌ی ابتدایی در کشورهای اسکاتلند، چین و استرالیا و ارائه دلالت‌هایی برای تربیت اقتصادی در ایران انجام دادند. این پژوهش، پیمایش تطبیقی است و اطلاعات مورد نیاز برای پاسخگویی از طریق پایگاه‌های اینترنتی مانند سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، شبکه بین‌المللی آموزش مالی و سایت‌های آموزش و پرورش کشورهای مورد مطالعه گردآوری شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اشتراک کشورهای منتخب در اهداف تربیت اقتصادی در دو حیطه دانش و مهارت است و تفاوت سه کشور، در تأکید کشور استرالیا بر توانایی به‌کارگیری دانش، مهارت و ارزش‌ها به صورت توأمان می‌باشد. در زمینه شیوه سازماندهی، تلفیق درون موضوعات درسی مختلف به‌ویژه درس مطالعات اجتماعی به منزله موضوع درسی مشترک میان کشورها مطرح است و نهایتاً در زمینه فرصت‌های یادگیری بر استفاده از روش‌های فعالیت-محور، کاوشگری، پرسشگری و مناظره همراه با فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات تأکید شده و تفاوت در ارج نهادن کشور چین به سواد اقتصادی در حکم یک فعالیت فوق‌برنامه است.

(Yosefi & Rahimi, 2018) پژوهشی با عنوان مدیریت اقتصاد خانواده انجام دادند. نتایج حاکی از آن است که مدیریت اقتصاد خانواده دو جنبه اساسی دارد: اول؛ مدیریت درآمد از طریق کسب روزی حلال و دوم؛ مدیریت هزینه‌ها از طریق دستیابی به الگوی مصرف صحیح است. (MirArab, HajiTabar, Firoozjani, Arianfar, 2018) پژوهشی با عنوان تحلیل مؤلفه‌های سواد اقتصادی کتاب‌های درسی دوره دوم متوسطه از دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان انجام دادند. نتایج نشان داد وضع موجود مؤلفه‌های سواد اقتصادی (حفظ و توسعه ثروت، اقتصاد و معیشت، کسب و کار، بطالت و بیکاری، توجه به کارآفرینی، اسراف و تبذیر، کسب حلال و تحول شغل و حرفه) در اهداف برنامه و اجرا نسبتاً مطلوب بوده و همچنین نتایج تی مستقل در این مورد نشان داد بین دانش‌آموزان و معلمان تفاوت معنادار نیست. بنابراین با توجه به نقش روش و اهداف کتاب‌های درسی در سواد اقتصادی دانش‌آموزان ضروری است که معلمان و مؤلفان کتاب‌های درسی، به مؤلفه‌های سواد اقتصادی خصوصاً مؤلفه توجه به کسب و کار، کسب حلال، حفظ و توسعه ثروت، کارآفرینی توجه لازم را داشته باشند.

(Yosefzadeh & Adak, 2018) پژوهشی با عنوان بررسی محتوای کتاب‌های درسی دوره دوم ابتدایی بر مبنای تربیت اقتصادی از دیدگاه اسلام انجام دادند. نتایج به طور کلی بیانگر آن بود که در مجموع در محتوای کتاب‌های درسی دوره دوم ابتدایی (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم) توجه اندکی به مؤلفه‌های تربیت اقتصادی اسلامی صورت گرفته است. بیش‌ترین میزان توجه به مؤلفه‌ها مربوط به کتاب مطالعات اجتماعی و کم‌ترین میزان آن مربوط به کتاب تفکر و پژوهش پایه ششم است. همچنین براساس دیدگاه معلمان در کتب درسی هر سه پایه کم‌تر از حد متوسط به تربیت اقتصادی از دیدگاه اسلام توجه شده است.

(kalaper, 2019) در مطالعه‌ای که تحت عنوان سواد اقتصادی و بحران اقتصادی در کشور روسیه انجام داد به این موضوع اشاره می‌کند که افراد دارای سطح سواد اقتصادی بالاتر با احتمال بیشتری اعلام خواهند کرد که در پایان ماه، پول مصرف نشده‌ی بیشتری از حقوقشان را در اختیار دارند، در نتیجه قدرت و ظرفیت مصرف بالاتری خواهند داشت.

(Opletalova, 2018) پژوهشی با عنوان تبیین آموزش عالی و سواد مالی دانش‌آموزان متوسطه در آموزش و پرورش چک انجام داده است. در این مطالعه به وضعیت فعلی جامعه و نیاز به آموزش مالی در مدارس چک اشاره نموده است و وضعیت فعلی را توصیف می‌کند و بیانگر آن است که در حال حاضر معرفی آموزش مالی در برنامه درسی متوسطه ضروری است.

(Leny, Budy, 2017) در تحقیقی با عنوان اثربخشی آموزش تربیت اقتصادی بر روی دانش‌آموزان پیش‌دستانی نتیجه گرفت که دانش‌آموزان دارا و بی‌بهره از برنامه در تربیت اقتصادی تفاوت معناداری با یکدیگر در حوزه اقدام و عمل اقتصادی دارند.

(Mika, 2015) در پژوهشی با عنوان جایگاه آموزش اقتصاد در دروس ریاضی و فیزیک دبیرستان به این نتیجه رسید که این دروس می‌توانند به تربیت توانایی و تفکر اقتصادی کمک کنند و برای رشد زندگی اجتماعی و فردی فراگیران و ورود به دنیای اقتصادی ضرورت دارد. همچنین برای دستیابی به اهداف آموزش اقتصادی نیاز به کسب مهارت‌های عملی از طرف دانش‌آموزان و آموزش بر مبنای مهارت است.

برنامه‌ی آموزش مدیریت اقتصاد خانواده به مثابه‌ی یک نیاز قدیمی، اما با ماهیت و محتوای پیچیده‌تر می‌بایست به عنوان راهنمای عمل در فرآیند تعلیم و تربیت فراگیران به منظور توسعه‌ی دانش، نگرش و رفتارهای ارزش‌مداری که مدیریت اقتصاد خانواده را به دور از مشکلات اقتصادی منجر می‌شود؛ مورد استفاده قرار گیرد (harris & synott, 2017). لازم است که مدیریت اقتصاد خانواده برای دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان، به خوبی فرهنگ‌سازی شود تا نه تنها به اهمیت و ضرورت آن پی ببرند، بلکه از همین سنین نوجوانی متناسب با مقتضیات خویش، عملکرد مناسبی در تحقق مدیریت اقتصاد خانواده داشته باشند (Shariatmadari, 2015). در کشور ما متأسفانه تاکنون به مساله‌ی

مدیریت اقتصاد خانواده و آموزش آن به دانش‌آموزان توجه جدی نشده است. و هنوز کم نیستند کسانی که آموزش اقتصاد خانواده را منحصرراً رشته‌ای دانشگاهی می‌دانند. لذا با توجه به خلأ برنامه درسی ما در آموزش مدیریت اقتصاد خانواده، و با توجه به این که آموزش مدیریت اقتصاد خانواده در نظام آموزش و پرورش ایران مطرح نبوده، لازم است در این زمینه مطالعاتی صورت گیرد. آن چه در این جا مهم است نقش برنامه‌ریزان درسی به‌عنوان تعیین‌کنندگان اصلی تغییرات و اصلاحات در برنامه‌های درسی است. با توجه به اهمیت مسأله‌ی مهم مدیریت اقتصاد خانواده در محتواهای آموزشی به صورت رسمی و غیررسمی با مؤلفه‌های مشخص کم‌تر به این مسأله توجه شده و مورد عنایت جدی قرار نگرفته است. وجود مشکلات زیاد در مباحث اقتصادی و شکست‌های مؤسسه‌های اقتصادی و اعتباری غیررسمی، نقش مشکلات اقتصادی را در مسائل اجتماعی از جمله مشکلات خانوادگی نشان از ضعف بودن مدیریت اقتصاد در خانواده‌های ایرانی است که ضرورت بررسی و میزان توجه داشتن الگوی مشخص در آموزش اقتصاد خانواده را برمی‌تابد. آماده‌سازی جوانان خصوصاً در سنین دبیرستان برای ورود به عرصه‌ی اقتصادی و پیچیدگی‌های اقتصادی دنیای امروز از نیازهای فراگیران در بعد برنامه‌ریزی درسی و همچنین نیاز محتوای آموزشی است و توجه به این موارد در برنامه درسی دبیرستان به بررسی نیاز دارد. هم‌چنین تحقیقات در مورد مدیریت اقتصاد خانواده در محتوای کتاب درسی مقطع متوسطه دوم نیاز به تغییرات در محتوا و استراتژی‌های یادگیری و روش‌های ارزشیابی وجود دارد. مدیریت اقتصادی از جمله نیازهای بنیادی جامعه‌ی ایران است. لذا ضرورت دارد که با در نظر گرفتن نیاز فراگیران و رشته‌ی علمی و نیاز جامعه در جهت برنامه‌ریزی آموزشی در محتوای دروس مقطع متوسطه‌ی دوم با ایجاد زیرساخت‌های آموزشی مورد نیاز اقدام صورت گیرد تا اهداف اساسی محتوای دروس مقطع متوسطه‌ی دوم از نظر ابعاد (مدیریت اقتصادی خصوصاً مدیریت اقتصاد خانواده) تحقق یابد. ماهیت دروس در مقطع متوسطه در بعد توجه به مدیریت اقتصاد خانواده می‌طلبد که با به‌کارگیری تجارب بالینی و کار در محیط واقعی به آموزش فراگیران به صورت مهارتی اهمیت داده شود و با شرایط موجود تغییرات اساسی برنامه‌ی درسی و شیوه‌های آموزش و یادگیری و مهارت‌های مدیریت یادگیری در قالب مهارت‌های عملی امری بدیهی و گامی مؤثر در تبدیل کردن فراگیران به دانش‌آموزانی با قابلیت و توانایی درست و منطقی در مدیریت اقتصادی است و با محور قرار دادن امکانات آموزشی، زمان مناسب و در نظر گرفتن نیازهای آنی و آتی فراگیران و جامعه و هم‌چنین رشد علمی در مدیریت اقتصادی مهارت‌های لازم و ضروری را در دانش‌آموزان ایجاد نموده و توسعه داده شود. به همین منظور پژوهش حاضر با تأکید و توجه به این ضرورت در پی آن است که به این سؤال پاسخ گوید که به منظور برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده در دوره متوسطه‌ی دوم از چه الگویی می‌توان استفاده کرد؟

سوالات پژوهش

- ۱- وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه‌ی دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟
- ۲- وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه‌ی دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟
- ۳- وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه‌ی دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی- یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟
- ۴- وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه‌ی دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟
- ۵- آیا الگوی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده از برآزش مناسبی برخوردار است؟

روش شناسی پژوهش

با توجه به این که تحقیق حاضر به اعتباربخشی الگوی تدوین شده برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده می‌پردازد، از نظر هدف تحقیق در حیطه تحقیقات کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری داده‌های پژوهش توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش در این بخش شامل ۹۷ نفر (۳۴ مرد و ۶۳ زن) از سرگروه‌های آموزشی دروس مطالعات اجتماعی استان فارس می‌باشد. برای محاسبه روایی محتوایی و اعتبار ابزار با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۳۰ نفر از متخصصان علم مدیریت در بخش راهبرد انتخاب شدند. به علاوه برای جامعه مربوط به تحلیل سوالات کمی، با استفاده از روش سرشماری همه سرگروه‌های آموزشی یعنی همان ۹۷ نفر در پژوهش شرکت داده شدند. با توجه به هدف پژوهش حاضر، برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از پرسشنامه محقق‌ساخته (بر اساس چارچوب اولیه برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده) استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۵۶ گویه ۵ گزینه‌ای از نوع لیکرت می‌باشد. این ۵۶ گویه شامل ۴ بعد اهداف، محتوا، استراتژی‌های یاددهی- یادگیری و ارزشیابی می‌باشد. پس از تأیید چارچوب اولیه برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده چارچوب مورد نظر در قالب یک ابزار تدوین و روایی آن طی دو مرحله محاسبه گردید. برای محاسبه روایی ابزار در مرحله اول از روش روایی محتوایی (نظر ۳۰ نفر از متخصصان) و در مرحله دوم از روش تحلیل گویه (ضریب همبستگی سؤال‌های مقیاس با نمره‌ی کل مقیاس) بهره‌گیری شد. هم‌چنین جهت جمع‌آوری داده‌های مربوط به بررسی روایی محتوایی، از ابزاری که براساس چارچوب کیفی طراحی شده در بخش راهبرد توسط محقق تدوین شده بود، استفاده گردید. ابزار مذکور دارای سه بخش "الف"، "ب" و "ج" بود. در بخش "الف" عامل‌های فرعی و عامل اصلی

مدیریت اقتصاد خانواده ارائه و از ۳۰ نفر از متخصصان خواسته شد تا نظر خود را در خصوص تناسب عامل‌های فرعی و عامل " برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده " مشخص کرده و میزان این تناسب را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت مشخص نمایند که براساس دیدگاه متخصصان ضریب ۰,۸۹ تعیین گردید. در بخش "ب" از صاحب‌نظران خواسته شد میزان تناسب ملاک‌ها و عامل‌های فرعی را مشخص و میزان تناسب آن‌ها را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت مشخص نمایند. در بخش "ج" نیز از صاحب‌نظران خواسته شد میزان تناسب نشان‌گرها و ملاک‌ها را مشخص کرده و میزان این تناسب را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت مشخص کنند. در مرحله دوم به منظور بررسی روایی از روش تحلیل گویه استفاده گردید. نتایج جدول حاکی از آن است که روایی بعد اهداف با طیف ضریب همبستگی (۰/۸۱-۰/۸۸) در سطح معناداری (۰/۰۰۱)، روایی بعد محتوا با طیف ضریب همبستگی (۰/۰-۸۱/۸۶) در سطح معنی‌داری (۰/۰۰۱)، روایی بعد استراتژی‌های یاددهی- یادگیری با طیف ضریب همبستگی (۰/۰-۷۱/۸۷) در سطح معناداری (۰/۰۰۱) و روایی بعد ارزشیابی با طیف ضریب همبستگی (۰/۰-۷۱/۸۷) در سطح معنی‌داری (۰/۰۰۱)، برآورد گردیده است. همچنین به منظور بررسی اعتبار درونی ابزار از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای نمونه مقدماتی، گویای پایایی مناسب پرسشنامه و مؤلفه‌های آن بود (مقدار آلفا ۰/۹۵). همچنین ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای هر بعد در جدول ۴-۷ گزارش شده است. با توجه به ضریب آلفای کرونباخ بعد اهداف (۰/۸۷)، ضریب آلفای کرونباخ بعد محتوا (۰/۷۹)، ضریب آلفای کرونباخ بعد استراتژی‌های یاددهی- یادگیری (۰/۸۵)، ضریب آلفای کرونباخ بعد ارزشیابی (۰/۸۵)، پایایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت.

یافته ها

نرمال کردن داده‌ها (تبدیل لگاریتمی): در هر پژوهش برای استفاده از تحلیل معادلات ساختاری در ابتدا باید داده‌های تحقیق نرمال گردند. بدین منظور از روش تبدیل لگاریتمی استفاده شده است و متغیرهای تحقیق با کامپیوت کردن و تشکیل متغیرهای جدید و با استفاده از تبدیل لگاریتمی نرمال شده‌اند.

جدول ۱- نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف پس از تبدیل لگاریتمی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره کولموگروف	سطح معناداری
اهداف	۹۷	۴/۰۱	۰/۲۱	۰/۱۶۳	۰/۰۶۴
محتوا	۹۷	۳/۹۱	۰/۲۳	۰/۱۴۱	۰/۲۰۱
استراتژی‌های یاددهی - یادگیری	۹۷	۳/۸۵	۰/۱۴	۰/۱۲۵	۰/۰۹۱
ارزشیابی برنامه درسی	۹۷	۳/۹۸	۰/۲۱	۰/۱۶۵	۰/۲۴۱

در پژوهش حاضر با توجه به کم بودن تعداد نمونه پژوهش برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف استفاده شده است. چنانچه سطح معناداری در این آزمون که در این جدول با Sig نمایش داده شده، بیش‌تر از ۰/۰۵ درصد باشد، می‌توان داده‌ها را با اطمینان بالایی نرمال فرض کرد. در غیر این صورت توزیع داده‌ها، نرمال نیست. براساس نتایج جدول فوق میزان Sig در همه‌ی مؤلفه‌های پژوهش بیش‌تر از ۰/۰۵ است، لذا داده‌های پژوهش از یک توزیع نرمال حاصل گردیده است.

پرسش اول: وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟

جدول ۲- آماره‌های t تک نمونه‌ای

N	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
۹۷	۵۶/۴۱۲۴	۹/۳۷۷۲۲	۰/۹۵۲۱۱

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده

در جدول بالا نتایج حاصل از تحلیل t تک نمونه‌ای یا تی تک گروهی آمده است. در این جدول نمره وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده از دیدگاه پاسخ‌گویان با نمره معیار ۳۵ مقایسه شده است.

جدول ۳- تحلیل t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین وضعیت اهداف مدیریت اقتصاد خانواده

میانگین مورد انتظار: ۳۵				
t	درجه آزادی	معنی‌داری (دو دامنه)	تفاوت میانگین‌ها	فاصله اطمینان تفاوت‌ها در سطح ۹۵%
			حد پایین	حد بالا
۲۲/۴۸۹	۹۶	۰/۰۰۰	۲۱/۴۱۲۴	۲۳/۳۰۲۳

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده

برای ارزیابی این که آیا میانگین وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده تا چه حد همسو با اهداف این درس است و به طور معنی داری از ۳۵ (میانگین مورد انتظار)، اختلاف دارد یا خیر، آزمون t تک نمونه‌ای براساس نمرات پرسش‌نامه اجرا شد. مقدار آزمون t تک نمونه‌ای (۲۲/۴۸۹) در جدول ۳ نشان می‌دهد که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین واقعی و مفروض وجود دارد ($p=0/000$). ضمن آن که، براساس نتایج این جدول مقدار میانگین واقعی (۵۶/۴۱) از مقدار میانگین مفروض ۳۵ بالاتر است. بنابراین، براساس این نتایج، از دیدگاه پاسخگویان وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با اهداف مدیریت اقتصاد خانواده در حد مطلوبی است.

پرسش دوم: وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟

جدول ۴- آماره‌های t تک نمونه‌ای

N	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
۹۷	۵۱/۳۱۹۶	۹/۹۵۵۷	۱/۰۱۰۸۵

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده

در جدول بالا نتایج حاصل از تحلیل t تک نمونه ای یا تی تک گروهی آمده است. در این جدول نمره وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده از دیدگاه پاسخگویان با نمره معیار ۳۵ مقایسه شده است.

جدول ۵- تحلیل t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین وضعیت مدیریت اقتصاد خانواده

میانگین مورد انتظار: ۳۵						
t	درجه آزادی	معنی داری (دودامنه)	تفاوت میانگین‌ها	فاصله اطمینان تفاوت‌ها در سطح ۹۵٪	حد بالا	حد پایین
۱۶/۱۴۴	۹۶	۰/۰۰۰	۱۶/۳۱۹۶	۱۴/۳۱۳۱	۱۸/۳۲۶۱	۱۴/۳۱۳۱

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده

برای ارزیابی این که آیا میانگین وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده تا چه حد همسو با محتوای این درس است و به طور معنی داری از ۳۵ (میانگین مورد انتظار)، اختلاف دارد یا خیر، آزمون t تک نمونه‌ای براساس نمرات پرسش‌نامه اجرا شد. مقدار آزمون t تک نمونه‌ای (۱۶/۱۴۴) در جدول نشان می‌دهد که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین واقعی و مفروض وجود دارد ($p=0/000$). ضمن آن که، براساس نتایج این جدول مقدار میانگین واقعی (۵۱/۳۱) از مقدار میانگین مفروض ۳۵ بالاتر است. بنابراین، براساس این نتایج، از دیدگاه پاسخ‌گویان وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با محتوای مدیریت اقتصاد خانواده مطلوب است.

پرسش سوم: وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی-یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟

جدول ۶- آماره‌های t تک نمونه‌ای

N	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
۹۷	۵۴/۸۱۴۴	۹/۱۸۷۰۹	۰/۹۳۲۸۱

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی-یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده

در جدول بالا نتایج حاصل از تحلیل t تک نمونه‌ای یا تی تک گروهی آمده است. در این جدول نمره وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی-یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده از دیدگاه پاسخ‌گویان با نمره معیار ۳۵ مقایسه شده است.

جدول ۷- تحلیل t تک نمونه‌ای مقایسه میانگین وضعیت استراتژی‌های یاددهی-یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده

میانگین مورد انتظار: ۳۵						
t	درجه آزادی	معنی داری (دودامنه)	تفاوت میانگین‌ها	فاصله اطمینان تفاوت‌ها در سطح ۹۵٪	حد بالا	حد پایین
۲۱/۲۴۲	۹۶	۰/۰۰۰	۱۹/۸۱۴۴	۱۷/۹۶۲۸	۲۱/۶۶۶۰	۱۷/۹۶۲۸

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی-یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده

برای ارزیابی این که آیا میانگین وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی های یاددهی یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده تا چه حد همسو با استراتژی های یاددهی یادگیری این درس است و به طور معنی داری از ۳۵ (میانگین مورد انتظار)، اختلاف دارد یا خیر، آزمون t تک نمونه ای براساس نمرات پرسش نامه اجرا شد. مقدار آزمون t تک نمونه ای (۲۱/۲۴۲) در جدول نشان می دهد که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین واقعی و مفروض وجود دارد ($p=0/000$). ضمن آن که، براساس نتایج این جدول مقدار میانگین واقعی (۵۴/۸۱) از مقدار میانگین مفروض ۳۵ بالاتر است. بنابراین، بر اساس این نتایج، از دیدگاه پاسخ گویان وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با استراتژی های یاددهی یادگیری مدیریت اقتصاد خانواده مطلوب است.

پرسش چهارم: وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده چگونه است؟

جدول ۸- آماره های t تک نمونه ای

میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
۴۷/۳۶۰۸	۶/۴۱۸۰۵	۰/۶۵۱۶۵

وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

در جدول بالا نتایج حاصل از تحلیل t تک نمونه ای یا تی تک گروهی آمده است. در این جدول نمره وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده از دیدگاه پاسخ گویان با نمره معیار ۳۵ مقایسه شده است.

جدول ۹- تحلیل t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین وضعیت ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

میانگین مورد انتظار: ۳۵						
t	درجه آزادی	معنی داری (دوامنه)	تفاوت میانگین ها	فاصله اطمینان تفاوت ها در سطح ۹۵٪	حد بالا	حد پایین
۱۸/۹۶۸	۹۶	۰/۰۰۰	۱۲/۳۶۰۸	۱۱/۰۶۷۳	۱۳/۶۵۴۳	۱۱/۰۶۷۳

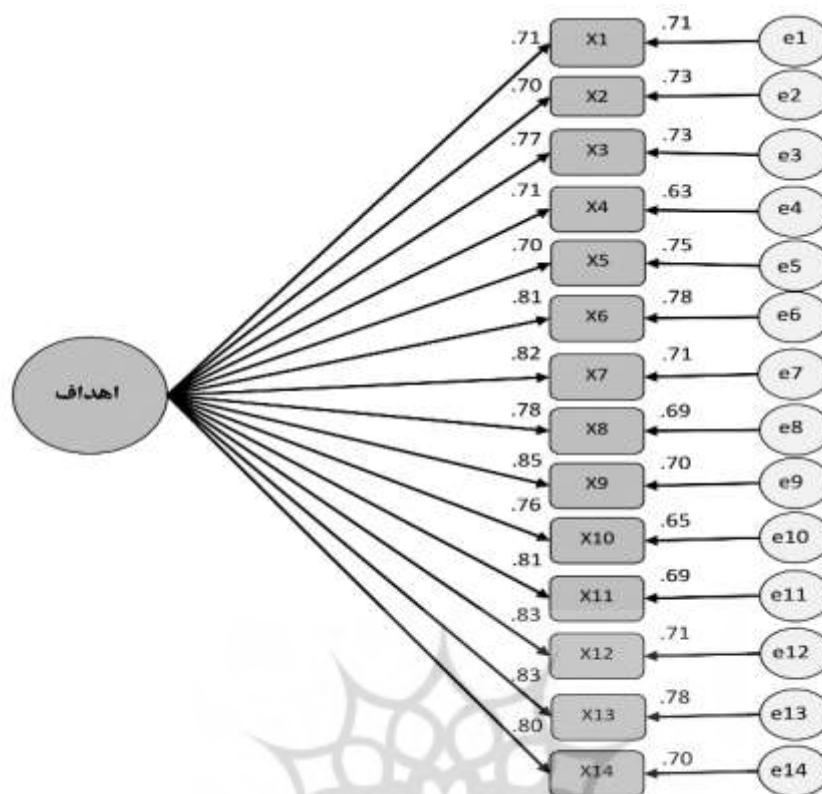
وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

برای ارزیابی این که آیا میانگین وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده تا چه حد همسو با ارزشیابی برنامه درسی این درس است و به طور معنی داری از ۳۵ (میانگین مورد انتظار)، اختلاف دارد یا خیر، آزمون t تک نمونه ای براساس نمرات پرسش نامه اجرا شد. مقدار آزمون t تک نمونه ای (۱۸/۹۶۸) در جدول ۹ نشان می دهد که با اطمینان ۹۹٪ و سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ تفاوت آماری معناداری بین دو میانگین واقعی و مفروض وجود دارد ($p=0/000$). ضمن آن که، براساس نتایج این جدول مقدار میانگین واقعی (۴۷/۳۶) از مقدار میانگین مفروض ۳۵ بالاتر است. بنابراین، براساس این نتایج، از دیدگاه پاسخ گویان وضعیت برنامه درسی دوره متوسطه دوم در رابطه با ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده مطلوب است.

پرسش پنجم: آیا الگوی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده از برازش مناسبی برخوردار است؟

در پژوهش حاضر جهت بررسی این که هر یک از سازه های پژوهش تا چه حد با نشانگرهای انتخاب شده جهت سنجش آن ها دارای هم سویی بوده اند از مدل اندازه گیری یا همان تحلیل عاملی تأییدی به تفکیک متغیرهای اصلی پژوهش استفاده شد. ابتدا متغیر اهداف مدیریت اقتصاد خانواده به تفکیک ابعاد آن به استفاده از مدل تحلیل عاملی مورد سنجش قرار گرفته که مدل اصلاح شده آن در نمودار ۱- ارائه شده است.

نتایج نمودار ۱- نشان می دهد که نشانگرها در کنار یکدیگر سازه های مربوط به خود را با توجه به ساختار مورد نظر محقق به درستی تأیید نمودند، زیرا که مدل حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به درستی اجرا شده است و تداخلی مشاهده نمی شود. با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده است، لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری تحقیق و آزمون فرضیات به لحاظ آماری نیازی به انجام اصلاحات نیست و مدل از برازش خوبی برخوردار است.

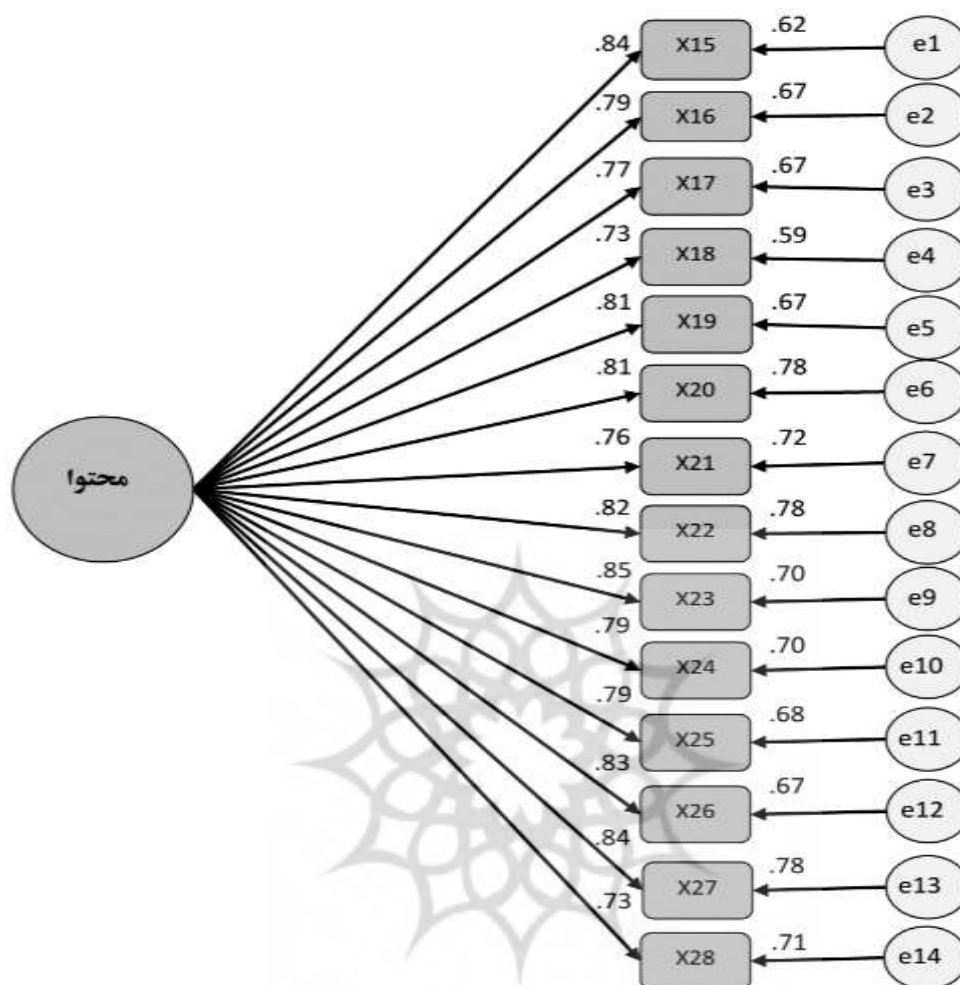
Chi-Square= 3.98, df= 4.2 p-value= 0.00060 RMSEA= 0.055

نمودار ۱- مدل تحلیل عاملی متغیر اهداف مدیریت اقتصاد خانواده

جدول ۱۰- شاخص های برازش متغیر اهداف مدیریت اقتصاد خانواده

علامت اختصاری	معادل فارسی	مقدار قابل قبول	مقدار یافته پژوهش
Df	درجه آزادی	مساوی یا بیشتر از صفر باشد.	۴/۲
χ^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی	کمتر از ۳ باشد.	۱/۳
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۵۵
NFI	شاخص برازش هنجار شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۲
AGFI	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۲۳
GFI	شاخص نیکویی برازش	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۷
CFI	شاخص برازش تطبیقی	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۰
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۲
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده	هرچه به صفر نزدیک تر باشد.	۰/۰۲

همان‌طور که مشخصه‌های برازندگی جدول نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. سپس متغیر محتوای مدیریت اقتصاد خانواده به تفکیک ابعاد آن به استفاده از مدل تحلیل عاملی مورد سنجش قرار گرفته که مدل اصلاح شده آن در نمودار ۲- ارائه شده است.

Chi-Square=5.18, df=4.4 p-value=0.00304 RMSEA=0.05

نمودار ۲- مدل تحلیل عاملی متغیر محتوای مدیریت اقتصاد خانواده

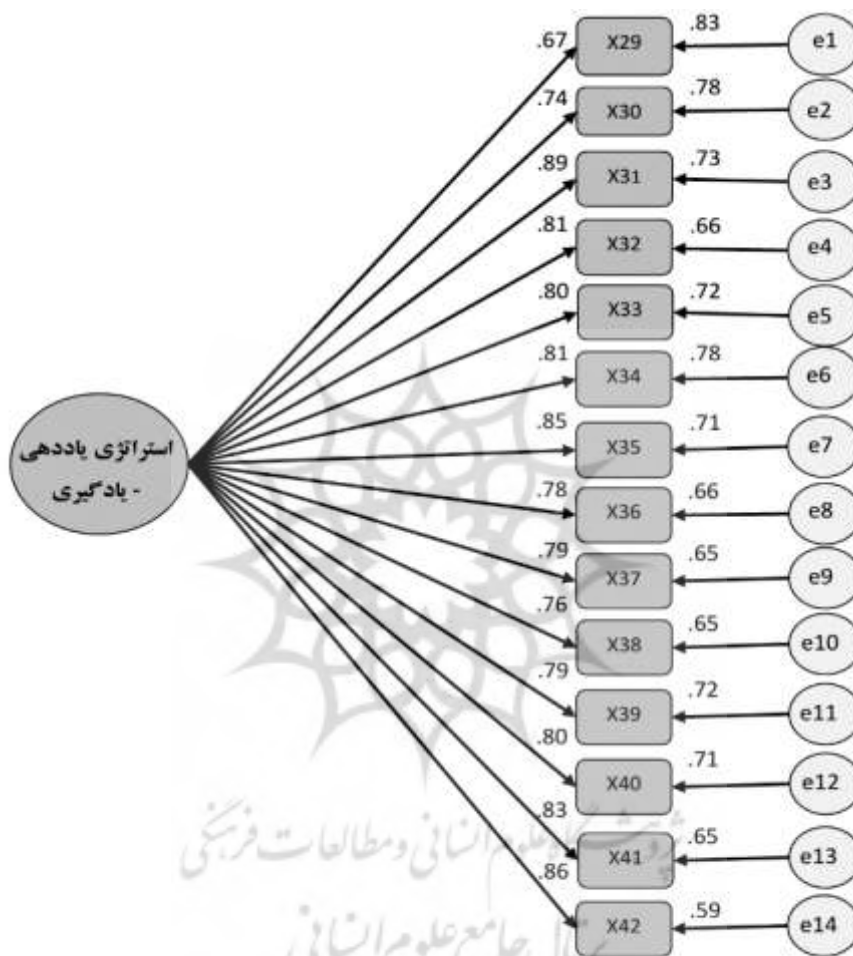
نتایج مدل ۲ نشان می‌دهد که نشانگرها در کنار یکدیگر سازه‌های مربوط به خود را با توجه به ساختار مورد نظر محقق به درستی تأیید کردند زیرا که مدل حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به درستی اجرا شده است و تداخلی مشاهده نمی‌شود. با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری تحقیق و آزمون فرضیات مناسب بوده و مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۱۱- شاخص‌های برازش متغیر محتوای مدیریت اقتصاد خانواده

علامت اختصاری	معادل فارسی	مقدار قابل قبول	مقدار یافته پژوهش
Df	درجه آزادی	مساوی یا بیشتر از صفر باشد.	۴/۴
χ^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی	کمتر از ۳ باشد.	۲/۵
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۵
NFI	شاخص برازش هنجار شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۶
AGFI	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۳۳

GFI	شاخص نیکویی برازش	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۶
CFI	شاخص برازش تطبیقی	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۶
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۵
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده	هرچه به صفر نزدیک تر باشد.	۰/۰۴

همان طور که مشخصه‌های برازندگی جدول نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. در مرحله بعد متغیر استراتژی‌های یاددهی یادگیری به تفکیک ابعاد آن به استفاده از مدل تحلیل عاملی مورد سنجش قرار گرفته که مدل اصلاح شده آن در نمودار ۳ ارائه شده است.

Chi-Square=6.69, df=4,1 p-value=0.00116 RMSEA=0.040

نمودار ۳- مدل تحلیل عاملی متغیر استراتژی‌های یاددهی یادگیری

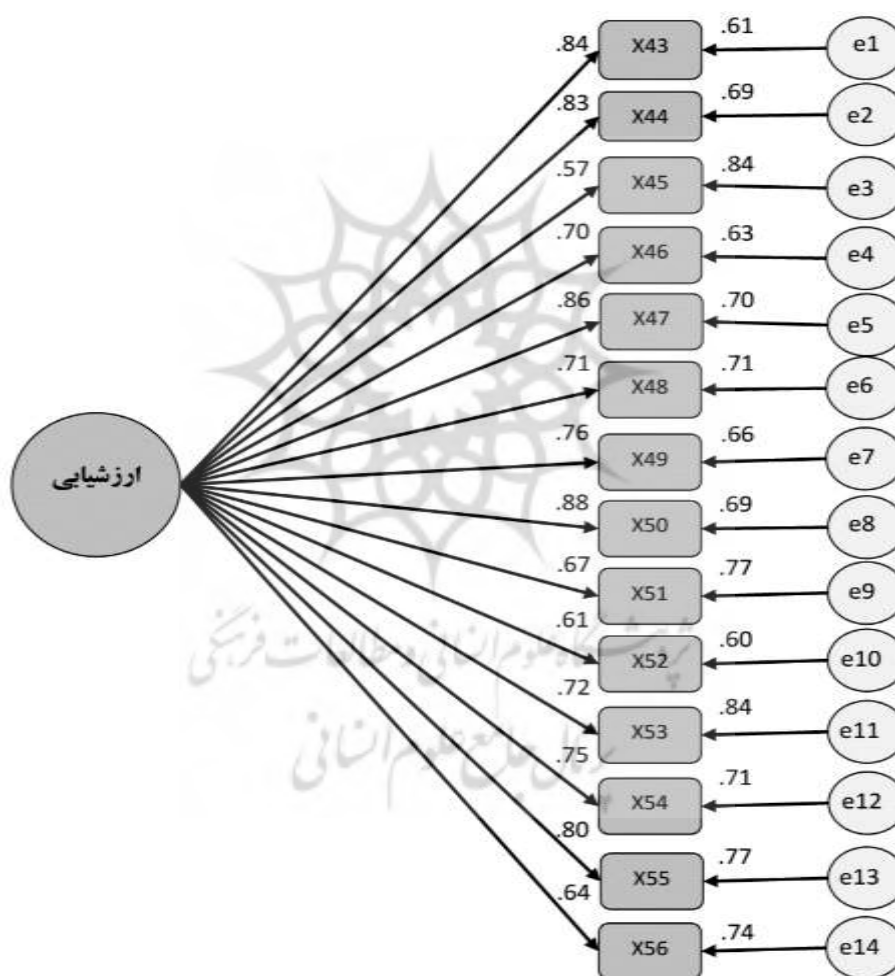
نتایج مدل ۳ نشان می‌دهد که نشانگرها در کنار یکدیگر سازه‌های مربوط به خود را با توجه به ساختار مورد نظر محقق به درستی تأیید کردند زیرا که مدل حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به درستی اجرا شده است و تداخلی مشاهده نمی‌شود. با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری تحقیق و آزمون فرضیات به لحاظ آماری نیازی به انجام اصلاحات نیست و مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۱۲- شاخص‌های برازش متغیر استراتژی‌های یاددهی یادگیری

علامت اختصاری	معادل فارسی	مقدار قابل قبول	مقدار یافته پژوهش
Df	درجه آزادی	مساوی یا بیشتر از صفر باشد.	۰/۰۶
χ^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی	کمتر از ۳ باشد.	۲/۹

RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۴۰
NFI	شاخص برازش هنجار شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۱
AGFI	شاخص نیکویی برازش شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۳۱
GFI	شاخص نیکویی برازش	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۰
CFI	شاخص برازش تطبیقی	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۱
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۳
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده	هرچه به صفر نزدیک تر باشد.	۰/۰۷

همان طور که مشخصه‌های برازندگی جدول نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. و در نهایت متغیر ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده به تفکیک ابعاد آن به استفاده از مدل تحلیل عاملی مورد سنجش قرار گرفته که مدل اصلاح شده آن در نمودار ۴- ارائه شده است.

Chi-Square= 6.30, df= 2.9, p-value= 0.00000 RMSEA= 0.033

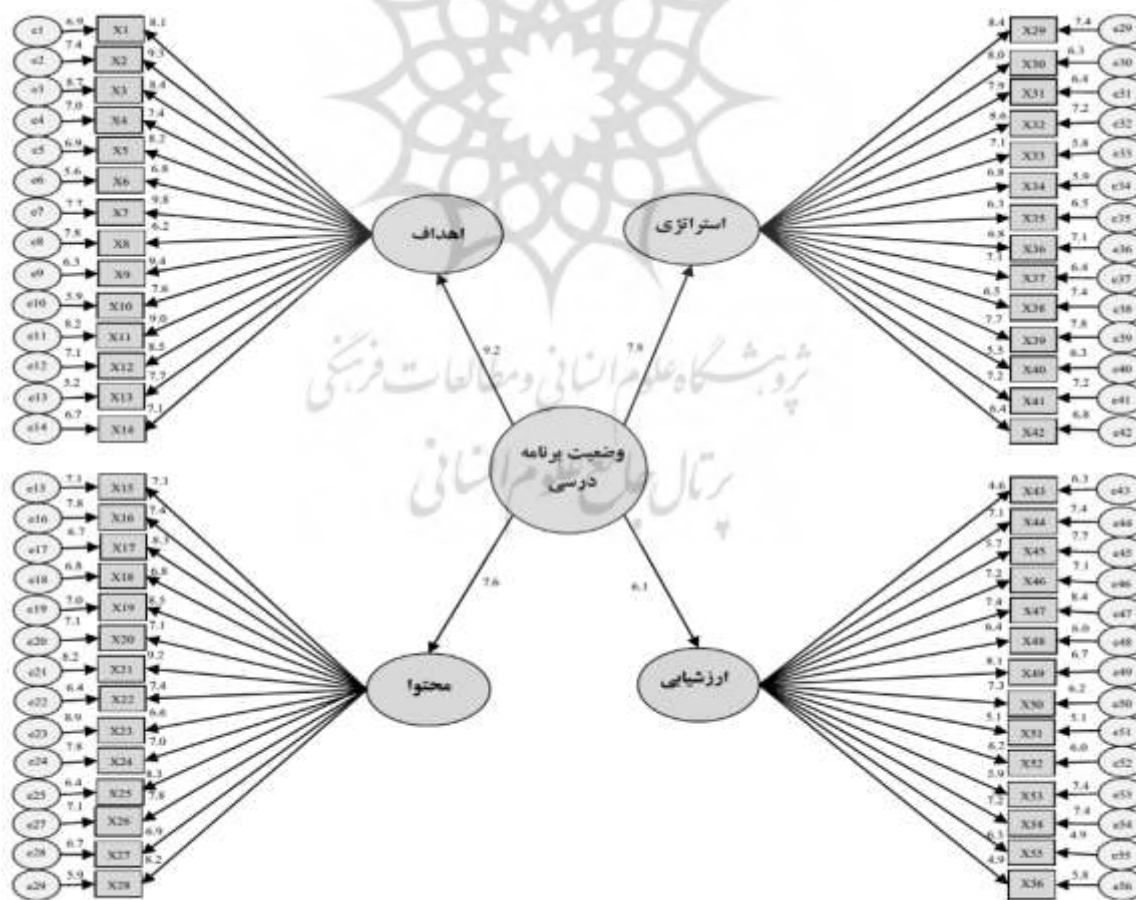
نمودار ۴: مدل تحلیل عاملی متغیر ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

نتایج مدل ۴- نشان می‌دهد که نشانگرها در کنار یکدیگر سازه‌های مربوط به خود را با توجه به ساختار مورد نظر محقق به درستی تأیید نمودند زیرا که مدل حاضر با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی به درستی اجرا شده است و تداخلی مشاهده نمی‌شود. با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل اولیه کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری تحقیق و آزمون فرضیات به لحاظ آماری نیازی به انجام اصلاحات نیست و مدل از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۱۳- شاخص های برازش متغیر ارزشیابی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده

علامت اختصاری	معادل فارسی	مقدار قابل قبول	مقدار یافته پژوهش
Df	درجه آزادی	مساوی یا بیشتر از صفر باشد.	۲/۹
χ^2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی	کمتر از ۳ باشد.	۱/۴
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۳۳
NFI	شاخص برازش هنجار شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۵
AGFI	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۱۱
GFI	شاخص نیکویی برازش	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۴
CFI	شاخص برازش تطبیقی	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۴
IFI	شاخص برازندگی فزاینده	بزرگ تر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۵
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده	هرچه به صفر نزدیک تر باشد.	۰/۰۷

همان‌طور که مشخصه‌های برازندگی جدول نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. پس از طی مراحل تصدیق مدل اندازه‌گیری و محاسبات روایی سازه و تشخیصی در این مرحله می‌توان به آزمون روابط بین سازه‌های تحقیق پرداخت. به این منظور مدل مورد نظر در نرم‌افزار آموس پیاده شد و با روش مدل‌سازی معادلات ساختاری، با کمک نرم‌افزار Amos2 رابطه علی بین متغیرها آزمون شد.

CMIN=418.746 D.F= 141 P=0.000 CMIN/DF=2.73 TLI=0.953 CFI=0.966 PNFI=0.807
PCFI=0.813 RMSEA=0.027

نمودار ۵- مدل ساختاری پژوهش براساس ضرایب معناداری

در نمودار ۵-متغیرهای برونزا در حالت ضرایب معناداری به وسیله آماره t نشان داده شده‌اند. نتایج آماره t برای تک تک معادلات اندازه‌گیری نشان می‌دهد که ارتباط گویه‌های با متغیرهای مکنون ارتباطی معنادار است. با توجه به این که مقدار ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA برای مدل ساختاری پژوهش (۰/۰۲۷)، و کمتر از ۰/۰۸ گزارش شده است، لذا جهت استفاده از این سازه در طراحی مدل ساختاری پژوهش و آزمون متغیرهای پژوهش به لحاظ آماری نیازی به انجام اصلاحات نیست و مدل از برازش خوبی برخوردار است و مدل را می‌توان به لحاظ آماری صددرصد قابل اتکا دانست. هم‌چنین میزان کای اسکوتر نسبی یا نسبت کای اسکوتر به درجه آزادی ($CMIN/DF = ۲/۷۳$)، شاخص‌های برازش تطبیقی بالای ۰/۹۵ و شاخص‌های مقصد بالای ۰/۸۰ و نیز شاخص RMSEA با مقدار ۰/۰۲۷ نشان دهنده قابل قبول بودن مدل تدوین شده است.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش به اعتباربخشی الگوی تدوین شده برنامه‌ی درسی مدیریت اقتصاد خانواده پرداخته و ابعاد (اهداف، محتوا، استراتژی‌های یادگیری و ارزشیابی) در جهت مدیریت اقتصاد خانواده در مقطع متوسطه‌ی دوم بررسی شد. نتایج نشان می‌دهد که وضعیت توجه به اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و ارزشیابی در برنامه‌ی درسی مدیریت اقتصاد خانواده در حد بالاتر از متوسط است و توجه به دانش اقتصادی، روحیه‌ی مسوولیت‌پذیری در امور اقتصادی، شناخت سیستم و منابع اقتصادی، روحیه‌ی آینده‌نگری در اهداف برنامه درسی، توجه به فرهنگ بومی و منطقه‌ای، تدوین و تولید الگوهای عملی در صنعت اقتصادی، شناخت چارچوب اقتصادی خانواده، فعالیت‌های اقتصادی مدرسه‌ای، بازتولید نقش پدر و مادر در اقتصاد خانواده در محتوای برنامه درسی، فعالیت عملی، حل مسأله، مشاهده و الگوبرداری، پروژه در راهبردهای یاددهی-یادگیری برنامه درسی، آزمون‌های خلاقیت، خودسنجی، انجام پروژه‌های فردی و گروهی و عملکرد در ارزشیابی برنامه درسی ضرورت دارد و نیاز به تغییرات در آن می‌باشد. رشد سریع اقتصاد جهانی و تحولات پرشتاب در فناوری و گسترش مناسبات اقتصادی میان کشورها باعث گردیده که یادگیری علم اقتصاد ارزش و اهمیت بیشتری بیابد. درک صحیح از روند تحولات اقتصادی یکی از شرایط اولیه در زندگی فردی و اجتماعی است. ارائه‌ی تصویری ساده و درست از دانش اقتصاد و موضوعاتی از جمله اقتصاد خانواده به دانش‌آموزان در مسیر مطالعاتی و عملکردی خود در آینده یاری می‌رساند. آموزش حقوق مالکیت فردی و اجتماعی به دانش‌آموزان و یادگیری منابع اقتصادی و کسب دانش لازم در رابطه با مشاغل مولد و مشروع جامعه ضرورتی انکارناپذیر در برنامه‌ی درسی دانش‌آموزان است. هم‌چنین آشنایی با احکام اقتصاد اسلامی و تسلط بر راه‌های کسب و استمرار استقلال اقتصادی به عنوان نیاز فراگیران و جامعه در محتوای درسی دانش‌آموزان از اهمیت خاصی برخوردار بوده و خصوصاً توسعه‌ی سطح اقتصاد خانوادگی از بنیادی‌ترین نیازهای فردی فراگیران است. بررسی سؤال اول پژوهش در مورد وضعیت برنامه‌ی درسی متوسطه‌ی دوم در بعد اهداف مدیریت اقتصاد خانواده نشان داد که هدف‌گذاری به عنوان عنصر اصلی برنامه‌ی درسی با ضرایب حاصل از آزمون تی در حد مطلوب و مناسبی قرار دارد و با توجه به شاخص‌های برازش گزارش شده در سطح مناسبی قرار دارد و به اهداف در ابعاد روحیه‌ی آینده‌نگری و روحیه‌ی هم‌دلی در امور اقتصادی و مشارکت در اقتصاد خانواده و توانایی مالی و کسب و کار و کارآفرینی توجه گردیده است. این نتایج با حاصل تحقیقات (Fazlali et al, 2019) از این نظر که در محتوای درسی ابعاد فرهنگ و نگرش و شایسته سالاری مدیریت هزینه از فراوانی بالایی برخوردار بوده همسوست و با نتایج تحقیق (Ghandehari et al, 2018) از بعد شیوه‌ی سازماندهی و تلفیق موضوعات درون‌محتوا و در نظر گرفتن ابعاد کلی آموزش اقتصاد خانواده همسوست. هم‌چنین با نتایج تحقیق (Yosefi & Rahimi, 2018)، (kalaper et al, 2019) در راستای در نظر گرفتن سواد اقتصادی در بعد هدف‌گذاری برنامه درسی همسوست. در تبیین یافته‌های تحقیق بیان می‌گردد که در بعد هدف‌گذاری در محتوای دروس دوره‌ی دوم متوسطه به نیازسنجی در بعد نیازهای فراگیران و نیاز جامعه امری ضروری می‌باشد و تغییرات مجدد در هدف‌گذاری با توجه به تغییرات در شرایط محیطی و جامعه‌ی فعلی و خانوادگی و روند اقتصادی جامعه ایران امری بدیهی است. نتایج سؤال دوم پژوهش در مورد وضعیت برنامه‌ی درسی دوره‌ی متوسطه دوم در رابطه با متغیر مدیریت اقتصاد خانواده مناسب و بالاتر از متوسط است و محتوای دروس مقطع متوسطه‌ی دوم حیطه‌های دانش، مهارت و نگرش را در نظر گرفته است. این نتایج با حاصل تحقیقات (Ghandehari et al, 2018)، (MirArab et al, 2018) و (Leny et al, 2017) در بعد توجه به اثربخشی مضامین اقتصادی و خصوصاً اقتصاد خانواده در محتوای دروس و آموزش مالی به دانش‌آموز همسوست. در تبیین نتایج بیان می‌گردد که نیاز به تناسب محتوای دروس با نیازهای اقتصادی جامعه، ظرفیت‌های محلی، فرهنگ بومی و منطقه‌ای، حل مسأله و شناخت چارچوب اقتصادی خانواده در محتوای دروس وجود دارد و در بعد نگرش شناسایی ظرفیت‌های فراگیران، تقویت نگرش‌های کارآفرینانه از اهمیت بالایی برخوردار است که باید در محتوای دروس مقطع متوسطه به آن توجه گردد و از طریق تمرینات خلاقانه، تدوین و تولید الگوهای عملی در اقتصاد، فعالیت‌های اقتصادی مدرسه‌ای و تولید علم صورت گیرد. بررسی نتایج سؤال سوم تحقیق در مورد وضعیت برنامه درسی دوره‌ی متوسطه دوم در رابطه با استراتژی‌های یاددهی-یادگیری در مدیریت اقتصاد خانواده نشان می‌دهد که در برنامه‌ی درسی روش‌های به کار گرفته شده در سطحی فراتر

از متوسط و مناسب است و به حیطه‌های یادگیری خصوصاً در بعد دانش و مهارت توجه گردیده است. این نتایج با حاصل تحقیقات (Fazlali et al, 2019)، (Yosefi & Rahimi, 2018) و (Kalaper et al, 2019) از این نظر که با استفاده از روش‌های فعال و فراگیر محور برای آموزش فراگیران می‌توان مهارت‌های مورد نیاز را به دانش‌آموزان آموزش داد همسوست در صورتی که دانش‌آموزان ابزارهای مورد نیاز برای کسب علم اقتصاد و دانش مورد نیاز برای مدیریت مالی را به خوبی کسب نمایند. در تبیین نتایج بیان می‌گردد که در آموزش محتوای دروس و در فرآیند یادگیری توجه به شاخص‌های دانش محور از بحث و گفتگو، سخنرانی و نمایش اهمیت بالایی دارد و از جمله روش‌های مناسب برای توسعه یادگیری و عمیق سازی یادگیری فراگیران، توجه به شیوه‌های مسأله‌محور و فعالیت‌های عملی و ایجاد مهارت کاربردی راهی مناسب برای یادگیری مطلوب فراگیران می‌باشد. نتایج سؤال چهارم پژوهش در خصوص وضعیت برنامه‌ی درسی دوره‌ی متوسطه دوم در بعد ارزشیابی برنامه‌ی درسی مدیریت اقتصاد خانواده نشان داد که ارزشیابی به شکل مناسبی در محتوای دروس و خصوصاً ابعاد مورد توجه به اقتصاد خانواده صورت می‌پذیرد و دانش و مهارت دانش‌آموزان به خوبی ارزیابی می‌گردد. این نتایج با حاصل تحقیقات (Ghandehari et al, 2018)، (Opletalova, 2018) و (Leny et al, 2017) از این جهت که توجه به ارزشیابی از مهارت‌های فراگیران و تأکید بر تربیت اقتصادی گامی مؤثر در آماده‌سازی فراگیران برای حضور در محیط‌های اجتماعی است، همسوست در این رابطه توجه به توان یادگیری و مهارتی فراگیران، مسأله محور بودن و توجه به فرآیند کار در شیوه‌ی ارزشیابی مدنظر است. در تبیین نتایج عنوان می‌شود که با توجه به نقش ارزشیابی در فعالیتهای آموزشی، یادگیری دانش‌آموزان زمانی می‌تواند از نتایج مطلوب برخوردار باشد که در بعد دانش مشاهده چک لیست و پوشه‌ی کار به درستی تنظیم گردد و روند رشد دانش‌آموزان بررسی و فعالیت‌های ترمیمی به خوبی شکل گیرد و خودارزیابی و خودسنجی به عملکرد و دست‌ورزی و پروژه‌های علمی و مهارتی معطوف شود و مهارت‌آموزی و عملکرد فراگیران در محیط‌های طبیعی معیاری برای یادگیری فراگیران مد نظر قرار گیرد. در تبیین سؤال پنجم پژوهش بیان می‌گردد که سازه‌های پژوهش با نشانگرهای انتخاب شده جهت سنجش آن‌ها همسوست و داده‌های پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. در تبیین نتایج کلی پژوهش بیان می‌گردد که برنامه درسی مقطع متوسطه در بعد دانش و مهارت اقتصاد خانواده زمانی به خوبی شکل می‌پذیرد که با فعالیت مهارتی و کسب تجربه همراه باشد و با ورود فراگیران به عرصه‌ی زندگی و جامعه و محیط کار تمرکز آنان بر عملکرد و به‌کارگیری آموخته‌ها به صورت عملی باشد. آموزش به شکل مهارت‌محور و پژوهش‌محور زمینه‌ی توسعه‌ی یادگیری فراگیران را ایجاد کرده و فرصت یادگیری مهارت‌محور برای آنان فراهم می‌گردد. دانش‌آموزان امروزی که در آینده وارد زندگی اجتماعی شده و عهده‌دار مسوولیت‌های اجتماعی مختلف می‌شوند، لازم است که اطلاعات اساسی و منظم درباره‌ی مفاهیم و اصول اولیه اقتصادی داشته باشند و در تجزیه و تحلیل مسائل و تحولات اقتصادی توانایی لازم را کسب کنند. ضرورت دارد که در آموخته‌های رسمی و غیررسمی دانش‌آموزان مسائل و مفاهیم اقتصادی پوشش داده شود. لذا جهت توسعه‌ی تفکر دانش‌آموزان در خصوص حفظ استقلال جامعه و قدرت مقاومت در برابر حوادث مختلف، فهم درست و کافی فراگیران از دانش اقتصاد در قالب برنامه‌های درسی نیازی مبرم و مهم می‌باشد. نادیده گرفتن این امر در برنامه‌ریزی‌های مختلف از سوی مسوولان، پیامدهای جبران‌ناپذیری را برای فرد و جامعه خواهد داشت. با توجه به این وضعیت، برنامه‌ی آموزش مدیریت اقتصاد خانواده به مثابه‌ی یک نیاز قدیمی، اما با ماهیت و محتوای پیچیده‌تر می‌بایست به عنوان راهنمای عمل در فرآیند تعلیم و تربیت فراگیران و به منظور توسعه‌ی دانش، نگرش و رفتارهای ارزش‌مداری که مدیریت اقتصاد خانواده را به دور از مشکلات اقتصادی فعال می‌سازد؛ مورد استفاده قرار گیرد. البته آموزش به تنهایی راه‌گشا نمی‌باشد و فقط می‌تواند نقش اساسی در تحول فهم جامعه‌ی جهانی داشته باشد، ولی با طراحی یک محتوای آموزشی مناسب می‌توان دستیابی به یک زندگی متعادل سازگار با شرایط اقتصادی را مهیا کرد و نسبت به چالش‌هایی که با جهانی شدن دانش‌های جدید و فن‌آوری‌های نوین و پدیده‌های مربوط به آن ایجاد شده است، واکنش مناسب نشان داد. این پژوهش در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ انجام شده و مختص زمان انجام پژوهش بوده و برای تعمیم به سال‌های آینده باید با در نظر گرفتن ابعاد مشترک و تغییرات احتمالی در محتوا و... با احتیاط عمل کرد. میزان همکاری اعضای جامعه آماری با توجه به نوع تفکر و روحیه پژوهش‌گری و میزان تسلط آنان در خصوص مؤلفه‌های پژوهش، میزان و کیفیت مشارکت جامعه آماری را تحت الشعاع خود قرار داده و از جمله محدودیت‌های خارج از اختیار محقق است.

با توجه به نتایج تحقیق، پیشنهادهای زیر می‌تواند در راستای توسعه و تحقق اهداف پژوهش نقش مؤثر و کاربردی داشته باشد :

پیشنهادهای کاربردی

- با توجه به الگوی تدوین شده برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده پیشنهاد می‌گردد که اهداف برنامه درسی دوره‌ی متوسطه‌ی دوم مورد بازنگری قرار گیرد.

- براساس نتایج حاصل از پژوهش در بعد محتوای دروس مقطع متوسطه‌ی دوم پیشنهاد می‌گردد که محتوا بر اساس توجه به نیاز فراگیران و دانش علمی و ضرورت‌های جامعه‌ی فعلی ایران و اقتصاد جامعه تدوین گردد.

- محتوای برنامه درسی معطوف به توسعه‌ی مهارت‌های اقتصادی فراگیران شود.
- روش‌های تدریس پروژه‌های اقتصادی به‌عنوان یک طرح آموزشی مورد استفاده قرار گیرد و بر این اساس به توانایی و تفاوت‌های فردی فراگیران توجه گردیده و فرصت یادگیری مناسب برای همه دانش‌آموزان فراهم گردد.
- هم‌چنین پیشنهاد می‌گردد که معلمان از روش‌های آموزشی مهارت محور از جمله رویکرد مبتنی بر حل مسأله، روش تدریس نمایشی، گردش علمی، روش تدریس پروژه‌ای و روش تدریس شبیه‌سازی شده و موقعیتی و ... به منظور آشنایی دانش‌آموزان با مهارت‌های اقتصادی استفاده نمایند و دانش‌آموزان به صورت عملی با مسائل اقتصادی و خصوصاً اقتصاد خانواده روبه‌رو شوند و تجربه کسب کنند.
- توجه به مؤلفه‌های قدرت نقد و تحلیل مسائل اقتصادی، روحیه آینده‌نگری، روحیه مشارکت‌جویی، روحیه هم‌دلی در امور اقتصادی، نظم و انضباط اقتصادی و ویژگی‌هایی در اهداف برنامه درسی به منظور درک بیشتر دانش‌آموز با مسائل اقتصادی خانواده ضرورت دارد و لازم است که به مهارت‌محوری فراگیران توجه شود و عملکرد دانش‌آموزان به‌عنوان محور اصلی یادگیری مدنظر قرار گیرد.
- در بعد ارزشیابی در برنامه‌ی درسی مقطع متوسطه‌ی دوم نیاز است که با توجه به شرایط سنی فراگیران و ورود به بازار کار تنظیم گردد و ضرورت دارد که فراگیران اطلاعات علمی و مهارتی مناسبی را کسب کنند. در این خصوص پیشنهاد می‌شود که روش‌های ارزشیابی به شکل فرآیند‌محور از طرف معلمان به کار گرفته شود و به جای توجه به نتایج، چگونگی رشد فراگیران و ترمیم یادگیری آنان در هر مرحله مدنظر باشد و مشکلات یادگیری دانش‌آموزان بررسی و به شکل مناسب و زمان درست و با در نظر گرفتن فعالیت‌های مورد نیاز مرتفع گردد.
- طراحی آموزشی محتواهای درسی به شیوه‌ای صورت گیرد که فراگیران نسبت به مطالب و مسائل علمی مربوط به اقتصاد خانواده با علاقه برخورد نمایند و مهارت‌های اقتصادی فراگیران با انجام فعالیت‌های عملی و مهارتی توسعه یابد.
- از آزمون‌های خلاقیت به‌عنوان یکی از مکانیسم‌های توانایی مدیریت مسائل اقتصادی و مالی در آموزش محتوای دروس در مقطع متوسطه‌ی دوم بهره گرفته شود.

پیشنهاد‌های پژوهشی

- در رابطه با امکان‌سنجی استفاده از برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده در تمامی مقطع متوسطه پژوهش صورت گیرد.
- در مورد ارائه‌ی الگوی برنامه‌ی درسی مدیریت اقتصاد خانواده در سایر دوره‌های تحصیلی تحقیق انجام شود.
- تحقیقی با موضوع الگوی برنامه درسی مدیریت اقتصاد خانواده با نقش میانجی مهارت‌های اجتماعی انجام پذیرد.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Fazalizadeh Sufi, S, Qahramani, J, Alizadeh Aghdam, M, B. (2019). Analysis of the existing curriculum of the elementary school from the perspective of economic education; Challenges and Barriers. Journal of Educational Management Research, 11(4), 21-33. (In Persian)
2. Harris, I & Synott, J. (2017). 'Peace Education for a New Century' Social Alternatives, 21(1), 3-6.
3. Haskel, J., & Jenkins, S. J. (2014). Teaching Economic Principles through Literacy Methods, Idaho State University. Journal of Economics and Economic Education Research, 14 (2), 19-43.
4. Kalaper, H.(2019). Changing energy profiles and consumption patterns following electrification in five rural villages, South Africa”, 34, 4081-4092.
5. Ghandahari, A, Mehr Mohammadi, M, Talaei, I, Faraji Dizaji, S. (2018). A comparative study of the integration of economic education in the elementary school curriculum in Scotland, China and Australia and providing implications for economic education in Iran. Quarterly Journal of Education, 139, 51. (In Persian)

6. Karami, M, M, Pourmand, M (2019). Jurisprudential principles of Islamic economics, Samt Publications. (In Persian)
7. Khalili, Hussam al-Din (2016). Economic resistance in the light of resistance economics, Detective Quarterly. 9(81), 57.85. (In Persian).
8. KhashtiAray, N, Emadzadeh, M, Yazdani, (2017). Sociology of Components of Resistance Economics for Design in Iranian Education Curriculum, Sociological Studies, 10(40), 99-85. (In Persian).
9. Leny, N. & Budy, S. & Muhammad, S. (2017). Economic Education Laboratory. Journal of education and practice, 6(33), 93-94.
10. Mica, S. M. (2015). Student's perception on the prospect of Economics Education Study program. Journal of education and practice, 6(28), 139- 142.
11. Mir Arab Razi, R, Haji Tabar Firoozjani, M, Arianfar, S. (2018). Analysis of Economic Literacy Components of Secondary School Textbooks from the Perspective of Teachers and Students. Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies, 7 (14), 29.
12. Opletalová. A. (2018). Financial education and financial literacy in the Czech education system. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 24(3), 171-182.
13. Peyghami, A, Turani, V. (2015). The role of the economics curriculum in the formal and public education curriculum of the world, providing an action plan for a neglected curriculum. Quarterly Journal of Educational Innovations. Sh. 37, 32-36. (In Persian)
14. Salsbili, Nader (2018). Curriculum Perspectives: Perceptions, Compositions and Patterns, Tehran: Ministry of Education, Research Institute of Education. (In Persian).
15. Shariatmadari, A. (2015). Some basic topics in curriculum planning, Samt publications.
16. Taghavi, A, Sharifi Milani, H. (2018). Management Alphabet (Principles and Theories of Organization and Management), University Jihad Publications. (In Persian).
17. Young Kim, C. (2013). Comperative study on economic education: Korean and Japanese school, <http://www.NIra.Jp/publ/rev iew/2013/spring/pdf>.
18. Yousefi, S, Rahimi, H. (2018). Family Economics Management, the first national conference on strategic and applied management in Saqez. (In Persian).
19. Yousefzadeh, M, R, Adak, M. (2018). A Study of the Content of Second Grade Textbooks Based on Economic Education from the Perspective of Islam. Journal of Applied Issues of Islamic Education, 23, 182-153.